Pedagogika sohasida ma’naviy barkamollik masalalari

Xabibullayeva Muslima Nrullo qizi
Andijon davlat pedagogika instuti 2-bosqich talabasi
Nizomiddinova Dilnoza Bekzodbek qizi
Andijon davlat pedagogika instuti 2-bosqich talabasi
Turdiyeva Shohidaxon Anvarjon qizi.
Pedagogika fakulteti kafedrasi katta o’qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagogika sohasida ma’naviy barkamollik tushunchasi, uning mazmun-mohiyati, yosh avlod tarbiyasidagi o‘rni hamda ta’lim tizimidagi ahamiyati ilmiy va nazariy jihatdan yoritiladi. Shuningdek, sharq mutafakkirlarining qarashlari, zamonaviy pedagogik yondashuvlar hamda ma’naviy tarbiyani shakllantirish usullari keng tahlil qilinadi.Ma’naviy barkamollik bu albatta jamiyatda yoqolib borayotgan tushunchalardan biri hisoblanadi.

Kalit so’zlar : Ma’naviyat, barkamollik, pedagogika, tarbiya, shaxs rivoji, axloq, qadriyatlar, komil inson, ta’lim tizimi

Issues of spiritual performance in the field of pedagogy

Abstract: This article discusses the concept of spiritual perfection in pedagogy, its content, role in the upbringing of the younger generation, and its importance in the education system from a scientific and theoretical perspective. It also extensively analyzes the views of Eastern thinkers, modern pedagogical approaches, and methods of forming spiritual education. Spiritual perfection is certainly one of the concepts that is disappearing in society.

Key words: Spirituality, perfection, pedagogy, education, personal development, morality, values, perfect person, education system.

Kirish: Pedagogika (qadimgi yunoncha: παιδαγωγική) — tarbiya, ta’lim hamda ma’lumot berishning nazariy va amaliy jihatlarini o‘rganuvchi fanlar majmuasi. Bugungi globallashuv davrida yosh avlodni nafaqat bilimli, balki ma’naviy jihatdan barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Pedagogika fani aynan shu jarayonni ilmiy asosda tashkil etishga xizmat qiladi. Ma’naviy barkamollik – bu shaxsning ichki dunyosi, axloqiy qarashlari, qadriyatlari va ijtimoiy mas’uliyatining uyg‘un rivojlanishidir.Zamanoviy barkamollik bu har taraflama mukkammal uygunlik hisoblanadi. Pedagogikada zamonaviylik kundan kun ilgarilab bormoqda.

Asosiy qism: Ma’naviy barkamollik – bu shaxsning ichki dunyosi, axloqiy qarashlari, qadriyatlari va ijtimoiy mas’uliyatining uyg‘un rivojlanishidir.Sharq mutafakkirlari, xususan, Abu Nasr Forobiy, Alisher Navoiy, Imom Buxoriy, Ibn Sino kabi allomalar o‘z asarlarida komil inson tarbiyasiga alohida e’tibor qaratganlar. Ularning fikricha, haqiqiy barkamollik – bu ilm, odob va e’tiqodning uyg‘unligidir.Ma’naviy barkamollik tushunchasi va uning mohiyati Ma’naviy barkamollik – insonning ruhiy, axloqiy va ijtimoiy jihatdan yetuklik darajasini ifodalaydi. Bu tushuncha quyidagi jihatlarni o‘z ichiga oladi: axloqiy poklik va halollik va tanparvarlik va ijtimoiy mas’uliyat,bilimga intilish va o‘z ustida ishlash insonparvarlik va bag‘rikenglik , Pedagogika nuqtayi nazaridan qaraganda, ma’naviy barkamollik shaxsni har tomonlama rivojlantirishning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Forobiy “Fozil odamlar shahri” asarida ideal jamiyatni faqat ma’naviy yetuk insonlar barpo eta olishini ta’kidlaydi. Bu esa bugungi ta’lim tizimida ham dolzarb ahamiyat kasb etadi.Pedagogika va ma’naviy tarbiyaPedagogika fani yosh avlodni har tomonlama rivojlantirishni maqsad qiladi. Bu jarayonda

ma’naviy tarbiya alohida o‘rin tutadi.Ma’naviy tarbiyaning asosiy vazifalari:,yoshlarning ongida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni shakllantirish,ularni to‘g‘ri hayotiy yo‘l tanlashga yo‘naltirish,axloqiy me’yorlarga rioya qilishni o‘rgatish,Alisher Navoiy o‘z asarlarida “komil inson” tushunchasini keng yoritib, insonning eng oliy fazilatlarini ta’riflab bergan. Uning fikricha, insonning qadr-qimmati uning odobi va ma’naviyati bilan belgilanadi.Ta’lim tizimida ma’naviy barkamollikni shakllantirish,Zamonaviy ta’lim tizimida ma’naviy barkamollikni shakllantirish quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshiriladi: 1. O‘quv jarayoni orqali Dars jarayonida faqat bilim berish emas, balki tarbiyaviy jihatlarga ham e’tibor qaratish muhim. Masalan, tarix, adabiyot, ona tili fanlari orqali ma’naviy qadriyatlar singdiriladi.

2. Tarbiyaviy tadbirlar orqali Turli ma’naviy-ma’rifiy tadbirlar, suhbatlar, uchrashuvlar yoshlarning dunyoqarashini kengaytiradi.

3. Oila va muhit ta’siri Oila – ma’naviy tarbiyaning asosiy manbai. Ota-onaning namunasi bola tarbiyasida hal qiluvchi rol o‘ynaydi.

4. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar Interfaol metodlar, muammoli ta’lim, loyihaviy yondashuv orqali o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi va ma’naviy ongini rivojlantirish mumkin. Sharq mutafakkirlarining qarashlari, Sharq allomalari ma’naviy barkamollik masalasini chuqur o‘rganganlar: Ibn Sino – inson tarbiyasida muhit va ta’limning ahamiyatini ta’kidlaydi: Imom Buxoriy – halollik va rostgo‘ylikni asosiy fazilat sifatida ko‘rsatadi, Alisher Navoiy – komil inson obrazini yaratadi. Forobiy – fozil jamiyatni ma’naviy yetuk insonlar orqali tasvirlaydi Ularning asarlari bugungi pedagogika uchun ham muhim manba hisoblanadi. Ma’naviy barkamollikni rivojlantirish muammolari Hozirgi davrda quyidagi muammolar mavjud: internet va axborot oqimining salbiy ta’siri milliy qadriyatlarga befarqlik

XULOSA

Ma’naviy barkamollik – shaxs kamolotining eng muhim mezonidir. Pedagogika esa aynan shu barkamol shaxsni tarbiyalashga xizmat qiluvchi asosiy fanlardan biridir. Bugungi kunda yosh avlodni nafaqat bilimli, balki ma’naviy jihatdan yetuk qilib tarbiyalash davlat va jamiyat oldidagi eng muhim vazifalardan biridir. Chunki ma’naviy barkamol inson – bu kelajak poydevori, jamiyat taraqqiyotining asosiy omilidir. Ta’lim jarayonida ma’naviy tarbiyani kuchaytirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg‘un holda singdirish, yoshlarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish orqali haqiqiy barkamol avlodni shakllantirish mumkin.

Shu bois pedagogika sohasida ma’naviy barkamollik masalasi doimo dolzarb bo‘lib qoladi va bu yo‘nalishda ilmiy izlanishlar olib borish muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. – Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch

2. Abdullayeva B.S. va boshqalar – Mediasavodxonlik va axborot madaniyati, Toshkent, 2024

3. Pedagogika nazariyasi bo‘yicha darsliklar (Oliy ta’lim muassasalari uchun)

4. Jo‘rayev R., Zunnunov A. – Ma’naviyat asoslari. Toshkent: “O‘zbekiston”, 2015.

5.Hasanboyev J. – Pedagogika fanidan izohli lug‘at. Toshkent: “Fan”, 2019.